

Styrken i Lundquists analyse er ikke mindst, at den påviser – og forklarer – det fejlagtige i en række Lenin-receptioner, der kun bygger på en del af Lenins produktion: Både dem, der opfatter Lenin som elitistisk eller blanquistisk på grundlag af f.eks. "Hvad må der gøres?" (1902), og dem, der opfatter f.eks. "Staten og revolutionen" (1917) som en naiv og utopisk vision – samt endelig dem, der betragter forskellen mellem disse værker som udtryk for inkonsistens eller diskontinuitet.

Jørgen Goul Andersen

Johan P. Olsen, *Organized Democracy: Political Institutions in a Welfare State – The Case of Norway*. Oslo: Universitetsforlaget, 1983. 246 sider, 135.00 N.kr.

Bogen er en samling af seks artikler, hvoraf tre tidligere har været offentliggjort i andre bøger, og de tre øvrige har været præsenteret tidligere ved forskellige konferencer. Tilsammen giver kapitlerne en beskrivelse og behandling af det norske politiske system omfattende alle de vigtigere aktører og institutionstyper. Der er kapitler om græsrodsaktiviteter, Stortinget, regeringen, embedsmændene, offentlige udvalg og kommissioner og endelig et om "policy styles".

Det gennemgående tema er en diskussion af, om de politiske institutioner har ændret sig på signifikant måde i efterkrigstiden. I den forbindelse rejses spørgsmålet, om de politiske institutioner er i krise, som det ofte hævdes. Johan P. Olsen antyder den mulighed, at institutionerne er undergået dybtgående ændringer, som de traditionelle politologiske modeller og teorier ikke er i stand til at indfange, så det måske snarere er teorierne om institutionerne end det er institutionerne selv, der er i krise. Som de fleste andre værker fra Johan P. Olsens hånd er bogen stærkt præget af en organisationsteoretisk tilgang til politik og de politiske institutioner. Hovedpointen er her, at selv om man ikke skal falde i den formalistisk-legalistiske grøft, så må det fastholdes, at de institutionelle og organisatoriske egenskaber ved det politiske system og de politiske institutioner har en selvstændig betydning for politisk adfærd og resultater.

Det er en udbredt opfattelse, at væksten i antallet af græsrodsaktiviteter er udtryk for en legitimitetskrise i det politiske system, og at disse aktioner skulle være et alternativ til mere traditionelle former for politisk deltagelse og således indebære en "demokratisering" af de politiske deltagelsesmuligheder. Begge teser tilbagevises ganske grundigt i et af bogens kapitler. Aktionerne må ses som normal oppositionsaktivitet i et pluralistisk, demokratisk samfund. Denne deltagelsesform er heller ikke alternativ, idet de der er mest aktive også er aktive i de mere etablerede deltagelsesformer. Den er heller ikke særlig demokratisk, den er faktisk ret eksklusiv især sammenlignet med interesseorganisationsdeltagelse. Den eneste undtagelse er kvinderne, som er lidt bedre repræsenteret i disse aktioner end i de mere traditionelle deltagelsesformer. Det skyldes ironisk nok bl.a. den meget omfattende antiabortkampagne, der har været i Norge, som i høj grad var præget af kvinder. Resultaterne svarer meget nøje til Jørgen Goul Andersens fra Danmark. Disse resultater bidrager solidt til at punktere de mange myter, der

Styrken i Lundquists analyse er ikke mindst, at den påviser – og forklarer – det fejlagtige i en række Lenin-receptioner, der kun bygger på en del af Lenins produktion: Både dem, der opfatter Lenin som elitistisk eller blanquistisk på grundlag af f.eks. "Hvad må der gøres?" (1902), og dem, der opfatter f.eks. "Staten og revolutionen" (1917) som en naiv og utopisk vision – samt endelig dem, der betragter forskellen mellem disse værker som udtryk for inkonsistens eller diskontinuitet.

Jørgen Goul Andersen

Johan P. Olsen, *Organized Democracy: Political Institutions in a Welfare State – The Case of Norway*. Oslo: Universitetsforlaget, 1983. 246 sider, 135.00 N.kr.

Bogen er en samling af seks artikler, hvoraf tre tidligere har været offentliggjort i andre bøger, og de tre øvrige har været præsenteret tidligere ved forskellige konferencer. Tilsammen giver kapitlerne en beskrivelse og behandling af det norske politiske system omfattende alle de vigtigere aktører og institutionstyper. Der er kapitler om græsrodsaktiviteter, Stortinget, regeringen, embedsmændene, offentlige udvalg og kommissioner og endelig et om "policy styles".

Det gennemgående tema er en diskussion af, om de politiske institutioner har ændret sig på signifikant måde i efterkrigstiden. I den forbindelse rejses spørgsmålet, om de politiske institutioner er i krise, som det ofte hævdes. Johan P. Olsen antyder den mulighed, at institutionerne er undergået dybtgående ændringer, som de traditionelle politologiske modeller og teorier ikke er i stand til at indfange, så det måske snarere er teorierne om institutionerne end det er institutionerne selv, der er i krise. Som de fleste andre værker fra Johan P. Olsens hånd er bogen stærkt præget af en organisationsteoretisk tilgang til politik og de politiske institutioner. Hovedpointen er her, at selv om man ikke skal falde i den formalistisk-legalistiske grøft, så må det fastholdes, at de institutionelle og organisatoriske egenskaber ved det politiske system og de politiske institutioner har en selvstændig betydning for politisk adfærd og resultater.

Det er en udbredt opfattelse, at væksten i antallet af græsrodsaktiviteter er udtryk for en legitimitetskrise i det politiske system, og at disse aktioner skulle være et alternativ til mere traditionelle former for politisk deltagelse og således indebære en "demokratisering" af de politiske deltagelsesmuligheder. Begge teser tilbagevises ganske grundigt i et af bogens kapitler. Aktionerne må ses som normal oppositionsaktivitet i et pluralistisk, demokratisk samfund. Denne deltagelsesform er heller ikke alternativ, idet de der er mest aktive også er aktive i de mere etablerede deltagelsesformer. Den er heller ikke særlig demokratisk, den er faktisk ret eksklusiv især sammenlignet med interesseorganisationsdeltagelse. Den eneste undtagelse er kvinderne, som er lidt bedre repræsenteret i disse aktioner end i de mere traditionelle deltagelsesformer. Det skyldes ironisk nok bl.a. den meget omfattende antiabortkampagne, der har været i Norge, som i høj grad var præget af kvinder. Resultaterne svarer meget nøje til Jørgen Goul Andersens fra Danmark. Disse resultater bidrager solidt til at punktere de mange myter, der

omgiver denne deltagelsesform også i dele af den samfundsvidenskabelige litteratur om emnet. Specielt vedrørende græsrodsaktiviteterne fremhæver Johan P. Olsen, at det snarere er visse politologiske modeller end det er det politiske system, som er i krise.

Hovedtesen i kapitlet om Stortinget er, at parlamentet ikke, som nogen hævder, jævnt over en meget lang periode har mistet relativ politisk betydning. Olsen ser snarere nogle cykliske "ups and downs" uden klar langtidstendens. Han ser endda tegn på, at de seneste års problemer er af en karakter, som kunne styrke parlamentet på f.eks. organisationernes og bureaukratiets bekostning. Olsen mener yderligere, at parlamentet skal "use more energy on procedural rather than substantive planning", hvis det vil styrke sin rolle over for andre politiske institutioner. Dvs. parlamentet skal være mere optaget af at etablere spillereglerne for beslutningerne end af deres substans. Det er skarpt og formentligt rigtigt set. Hvis parlamentet skal hamle op med det evigtvoksende bureaukrati og organisationssekretariatene, kan det bedre gøre det via spillereglerne end via substansen i de mange enkeltbeslutninger. Det er helt sikkert tilfældet, når det drejer sig om at kontrollere udviklingen i de offentlige udgifter.

Et kapitel om regeringen har tidligere været offentliggjort i en bog redigeret af Richard Rose and Ezra Suleiman. Det bidrager stærkt til at dække det hul, der faktisk er i den politologiske litteratur vedrørende regeringen og dens rolle. Der er i øvrigt mange herlige empiriske belæg for ministrenes relative svaghed over for bureaukratiet, som bringer Jørgen Grønnegårds nylige *Politica*-artikel om emnet i erindring.

Hovedresultaterne fra Lægreid og Olsens bog om den norske centraladministration skrevet i forbindelse med magtprojektet, rekapituleres i afsnittet om embedsmændene. De opfattes som centrale aktører i den politiske proces dog uden at have etableret et "bureaukratiets diktatur". De enkelte ministerier repræsenterer veldefinerede institutionelle interesser, som deres embedsmænd vogter over og kæmper for. Anmelderen har specielt noteret sig en tabel på side 134, som bl.a. viser, at norske embedsmænd er af den opfattelse, at hvis der er problemer i eller i tilknytning til deres ministerium, er det eneste middel, der rigtigt kan hjælpe, større bevillinger og mere personale.

Artiklen om offentlige udvalg og kommissioner har tidligere været publiceret i en organisationshåndbog redigeret af Paul G. Nystrom and William H. Starbuch. Om dette kapitel kan man sige, at det er standardoversigtsværket over denne specielle institutionsform, som har spillet en så væsentlig rolle ved inddragelsen af interesseorganisationerne i de politiske beslutninger.

Alt i alt er der tale om en fremragende og læseværdig bog, som ikke bare gør læseren klogere på det politiske system i Norge, men også på emner, der rækker langt ud over Norges grænser. Den indeholder et væld af empiriske oplysninger, som for de flestes vedkommende stammer fra det norske magtprojekt, som underbygger de teoretiske overvejelser. Bogen bærer dog præg af, at den består af et antal sammenbragte artikler. Selv om temaer og teoretiske tilgange er fælles for alle artiklerne, er der ikke tale om en bog i egentlig forstand, men en samling artikler.

Et andet kritikpunkt kunne være Johan P. Olsens specielle stil. Den indebærer

ofte lange opregnelser af spørgsmål, faktorer eller lignende. Disse opregnelser kan gøre læsningen lidt tung, og synspunkter og pointer bliver på denne måde ofte trukket mindre klart op, end der er belæg for. Dette er absolut en indvending fra småtingsafdelingen, bogen bør læses af alle statskundskabsinteresserede.

Ole P. Kristensen

Per Selle, *Norges Kommunistiske Parti 1945-1950*, Oslo: Universitetsforlaget, 1983. 222 sider, 148,00 N.kr.

Medens det Norske Kommunistiske Parti (NKP) i 1930'erne fik mindre end 2 pct. af de afgivne stemmer ved stortingsvalgene, vandt partiet stor fremgang i det første efterkrigsvalg i 1945. NKP opnåede 11,9 pct. af de afgivne stemmer og vandt 11 mandater i Stortinget. Ved stortingsvalget i 1949 blev vælgertilslutningen imidlertid halveret, partiet fik 5,9 pct. af de afgivne stemmer og mistede hele sin repræsentation i Stortinget. Per Selle, der er stipendiat ved Institut for sammenlignende politik ved Universitetet i Bergen har taget dette dramatiske forløb op til analyse, og det er der kommet en grundig og spændende bog ud af.

Forfatteren koncentrerer sig navnlig om følgende to spørgsmål: Hvad er i almindelighed bestemmende for vælgertilslutningen til kommunistiske partier, og hvad var i særdeleshed bestemmende for vælgertilslutningen til NKP i den første efterkrigsperiode? Hvordan kan den pludselige fremgang i 1945 og den efterfølgende tilbagegang i 1949 forklares?

Det første spørgsmål forklares ud fra fire tilgange: En sociologisk tilgang, hvor der ses på sammenhængene mellem socio-økonomisk struktur og kommunistisk stemmeafgivning. En politisk tilgang, hvor der ses på sammenhængen mellem Arbeiderpartiets og NKP's vælgerstyrke i de enkelte kommuner. En organisatorisk tilgang, hvor det undersøges, om partiets organisatoriske styrke samvarierer med vælgerstyrken. En "historisk" tilgang, hvor det undersøges, i hvilket omfang tidligere kommunistisk styrke og tradition i de enkelte områder/kommuner påvirkede vælgertilslutningen efter krigen. Hovedresultatet af den omhyggelige empiriske analyse er, at den socio-økonomiske tilgang kombineret med den politiske tilgang i vidt omfang udpeger de nødvendige betingelser for kommunistisk stemmeafgivning i denne periode. NKP stod stærkt, hvor industri og/eller skovbrug spillede en central rolle, men hvor NKP stod stærkt stod også Arbeiderpartiet stærkt. Organisatorisk styrke og en kommunistisk tradition findes derimod at være tilstrækkelige betingelser for kommunistisk vælgerstyrke i 1945 og 1949. I en samlet multivariat sti-analyse findes kommunistisk tradition (operationaliseret ved NKP-styrke i 1924) og organisation at være de stærkeste faktorer med direkte effekt, medens industri og sekundære erhverv har en indirekte effekt via organisationsstyrken. Endelig viser det sig, at særlige forhold gør sig gældende for Finnmark fylke.

Medens denne analyse af vælgertilslutningen er den mest betydningsfulde i bogen, gives der også en interessant analyse af de store forandringer i 1945 og 1949. Disse forklares ud fra en model, hvori indgår partiets internationale og